

Народна банка Србије

ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНАКА

Извештај за прво тромесечје 2024.

Београд, мај 2024.

Уводна напомена

Народна банка Србије је 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је унапређење анализе кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама и на страни понуде кредита и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају о промени кредитних стандарда,¹ као и утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом таласу анкетирања банкама је постављено и неколико додатних питања о њиховим очекивањима у погледу кредитне активности, учешћу динарских кредита и депозита у укупним кредитима и депозитима, утицају организације изложбе Експо 2027 на кредитну активност и ситуацији на тржишту некретнина у текућој и наредној години.

У овом документу **сумирани су резултати анкете спроведене од 1. до 16. априла 2024. године.** У анкети су исказани ставови представника банака о променама током првог тромесечја 2024. године и очекиваним променама на кредитном тржишту у другом тромесечју 2024. године, односно о очекивањима за 2024. и 2025. годину у ад хок делу упитника. У анкети су учествовали представници 18 банака, што обезбеђује репрезентативну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака износи преко 99% билансне суме банкарског сектора.

Резултати анкете су приказани у виду нето процената. Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди *знатно пооштрени* и *донекле пооштрени* и збира учешћа банака које су одговориле да су *знатно ублажени* и *донекле ублажени*. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она *знатно повећана* и *донекле повећана* и збира процената банака које су одговориле да је *знатно смањена* и *донекле смањена*. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

У графичком приказу резултата, термин *девизни* односи се на кредите одобрене у инострану валути или динарима који су индексирани девизном клаузулом.

---

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

Резиме	3
1. Кредити привреди	4
1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	4
1.2. Услови одобравања кредита привреди	5
1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују	6
2. Кредити становништву	7
2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	7
2.2. Услови одобравања кредита становништву	9
2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују	9
3. Додатна питања у анкети.....	11
3.1. Очекивања у погледу кретања кредитне активности у текућој и наредној години	11
3.2. Утицај програма „Скок у будућност – Србија Експо 2027” на тражњу привреде за кредитима у текућој и наредној години	11
3.3. Очекивања у погледу промене цене станова у текућој и наредној години	12
3.4. Очекивања у погледу показатеља динаризације у текућој и наредној години	12

Резиме

Резултати априлске анкете показују да су банке у Т1, први пут од Т2 2021, ублажиле кредитне стандарде привреди, чему су допринели нижи трошкови извора финансирања, конкуренција у сектору и мања перцепција ризика. Банке очекују даље ублажавање кредитних стандарда привреди у Т2.

Банке су оцениле да су и кредитни стандарди становништву у Т1 ублажени, што се односило на готово све врсте кредита, а највише на динарске готовинске кредите (и кредите за рефинансирање). Наставак ублажавања стандарда становништву банке очекују током Т2.

Привреда је смањила тражњу за девизно индексираним кредитима и повећала тражњу за динарским кредитима током Т1. Банке очекују раст тражње привреде за кредитима у Т2.

Према оцени банака, становништво је повећало тражњу за кредитима у Т1, првенствено услед раста тражње за динарским кредитима, али и девизно индексираним стамбеним кредитима, а наставак сличних тенденција очекују и за Т2.

Резултати ад хок анкете показују да готово све банке очекују раст кредитне активности у овој години, који би требало додатно да убрза у 2025. Сматрају да ће реализација програма „Скок у будућност – Србија Експо 2027” допринети расту тражње привреде за кредитима, а већински очекују

Табела 1: Оцене банака у погледу понуде и тражње издвојених категорија кредита

	Понуда (кредитни стандарди)		Тражња	
	T1 2024.	T2 2024. (очекивања)	T1 2024.	T2 2024. (очекивања)
Привреда	↓	↓	↓	↑
Динарски				
Краткорочни	↓	↓	↑	↑
Дугорочни	↓	↓	-	↑
Девизни/девизно индексирани				
Краткорочни	↑	↑	↓	↘
Дугорочни	-	↓	↓	↑
Становништво	↘	↓	↑	↑
Готовински (динарски)	↓	↓	↑	↑
За рефинансирање (динарски)	↓	↓	↑	↑
Стамбени (дев./дев.индексирани)	↘	↘	↑	↑
Потрошачки (дев./дев.индексирани)	-	-	-	-

Легенда:

- ↑ Повећање тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↑ Пооштравање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)
- ↘ Повећање тражње / пооштравање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- без промене
- ↘ Смањење тражње / ублажавање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- ↓ Смањење тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↓ Ублажавање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)

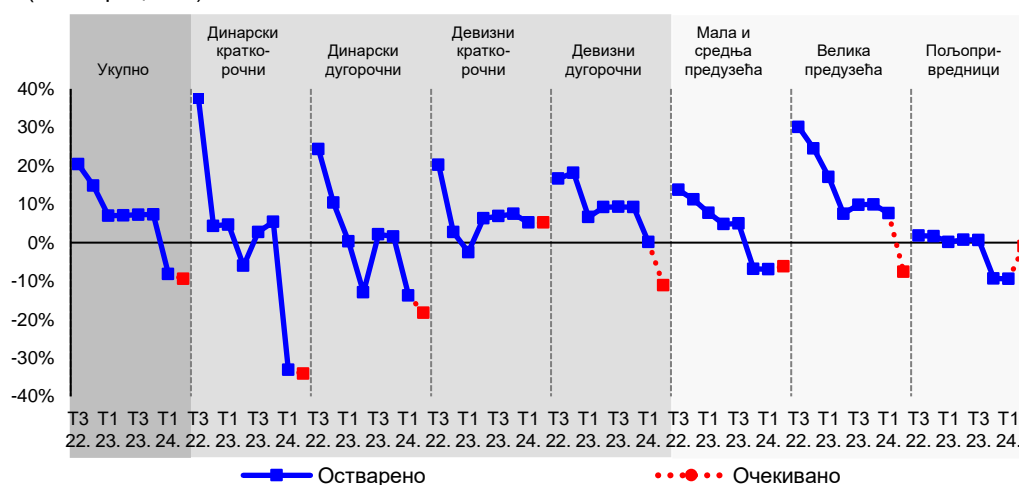
стабилизацију цена на тржишту некретнина. Истовремено, банке очекују раст степена динаризиције кредита и депозита, што је и стратешки циљ Народне банке Србије.

1. Кредити привреди

1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати априлске анкете показују да су банке у Т1 ублажиле стандарде по којима су одобравале кредите привреди, што је прво ублажавање после готово три године. Ублажавање се у потпуности односило на динарске кредите, док су стандарди код девизних односно девизно индексираних кредита благо поштрени. Посматрано према величини предузећа, ублажавање стандарда односило се на мала и средња предузећа, као и на пољопривреднике. Банке очекују наставак ублажавања кредитних стандарда привреди у Т2.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди поштрени и збира учешћа банака које су одговориле да су ублажени.

** Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

На ублажавање кредитних стандарда привреди првенствено су утицали смањени трошкови извора финансирања (што је фактор који ће доприносити ублажавању и у Т2). У истом смеру је деловала и конкуренција у банкарском сектору, као и позитивна очекивања у погледу опште економске ситуације.

Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео поштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда.

** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

1.2. Услови одобравања кредита привреди

Паралелно са ублажавањем стандарда, банке су смањиле каматне марже на кредите привреди и код динарских и девизних односно девизно индексираних кредита, при чему је смањење највише било заступљено код великих предузећа. С друге стране, банке су у Т1 смањиле максималан износ кредита, а умерено су поштрени и захтеви које колатерал треба да испуни.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

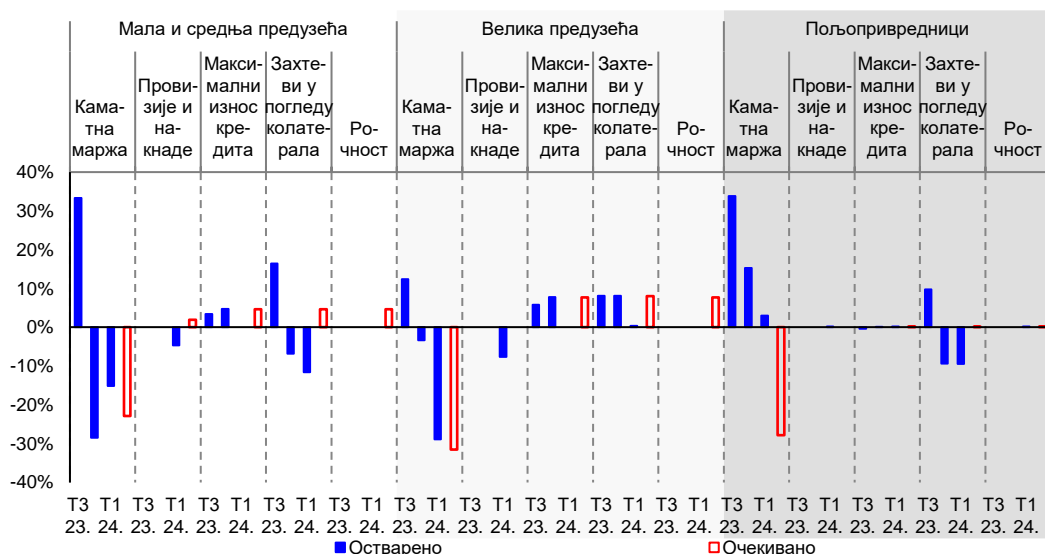

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о условима кредита дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати услов кредита поштрени и учешћа банака које су одговориле да је ублажен.

** Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

Извор: НБС.

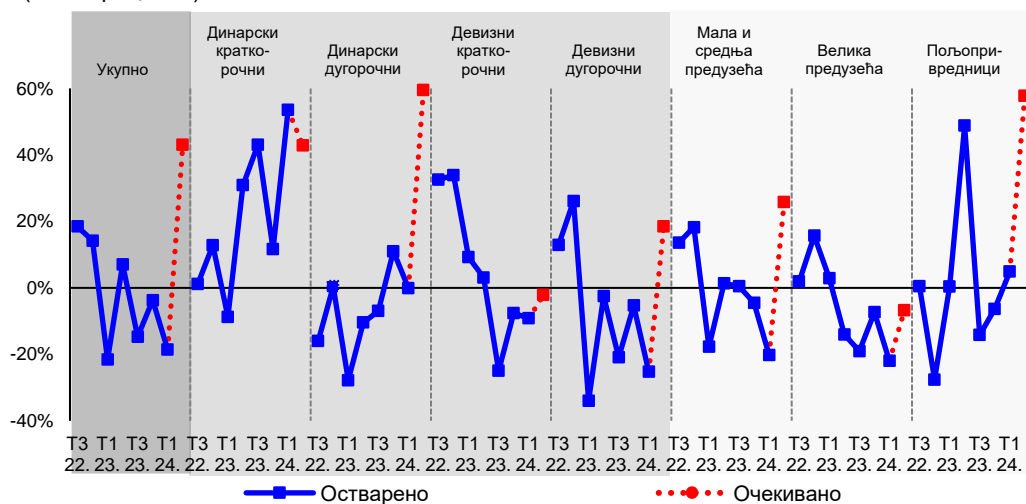
* Нето проценат за одговоре на питања о условима кредита дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати услов кредита поштрен и учешћа банака које су одговориле да ублажен

** Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују

Према оцени банака, тражња привреде за кредитима је, укупно посматрано, у Т1 смањена услед пада тражње за девизним односно девизно индексираним кредитима. Насупрот томе, тражња привреде за динарским кредитима у Т1 је повећана због потреба за реструктурирањем постојећих обавеза.

Промена тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је тражња повећана и збира процената банака које су одговориле да је смањена.

** Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

Банке очекују раст тражње привреде за кредитима током Т2, која ће бити усмерена ка динарским кредитима и дугорочним девизним односно девизно индексираним кредитима, а вођена потребама за финансирањем капиталних инвестиција и обртних средстава.

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о факторима тражње дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео расту тражње и учешћа банака које су одговориле да је допринео смањењу тражње.

** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

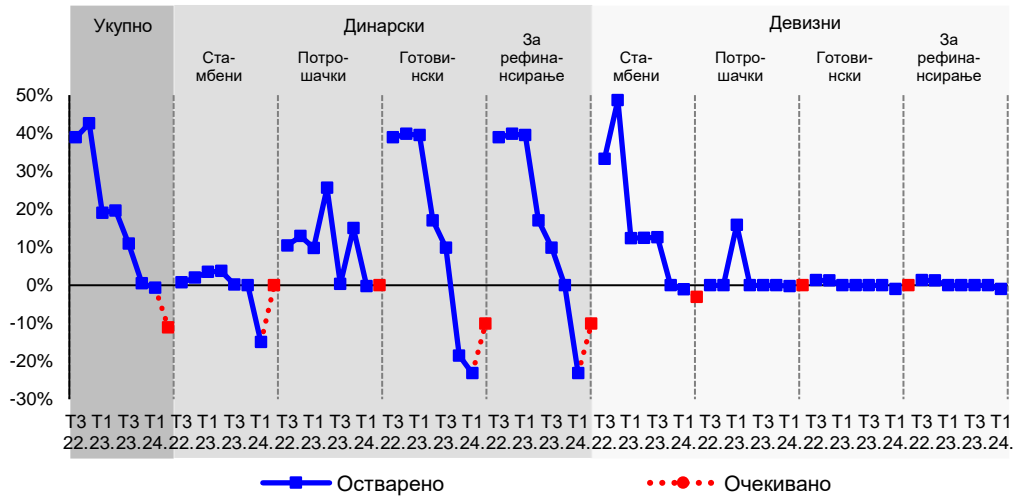
2. Кредити становништву

2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су кредитни стандарди становништву у Т1 благо ублажени, што је у складу са очекивањима из претходне анкете. Ублажавање се односило на све категорије кредита становништву (изузев потрошачких, који су непромењени), а највише је било заступљено код динарских готовинских кредита (и кредита за рефинансирање).

Банке очекују наставак ублажавања кредитних стандарда становништву у Т2, које ће се односити на динарске готовинске кредите и девизно индексирани стамбене кредите, док сматрају да ће стандарди код осталих врста кредита остати непромењени.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву (нето проценат)

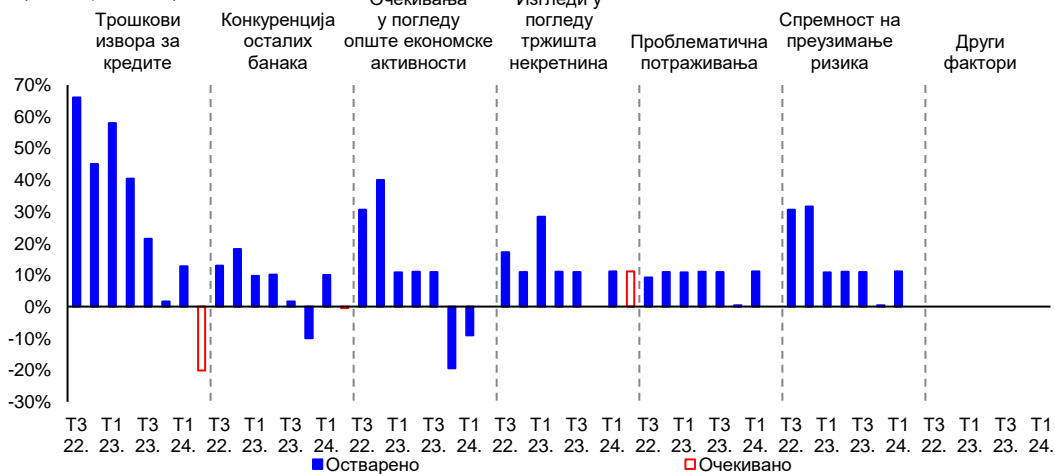
Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди поштрени и збира учешћа банака које су одговориле да су ублажени.

** Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

На ублажавање стандарда утичу позитивна очекивања у погледу опште економске активности, док мања спремност банака на преузимање ризика, проблематична потраживања и ситуацију на тржишту некретнина (висок ниво цена станова) делују у супротном смеру.

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву (нето проценат)

Извор: НБС.

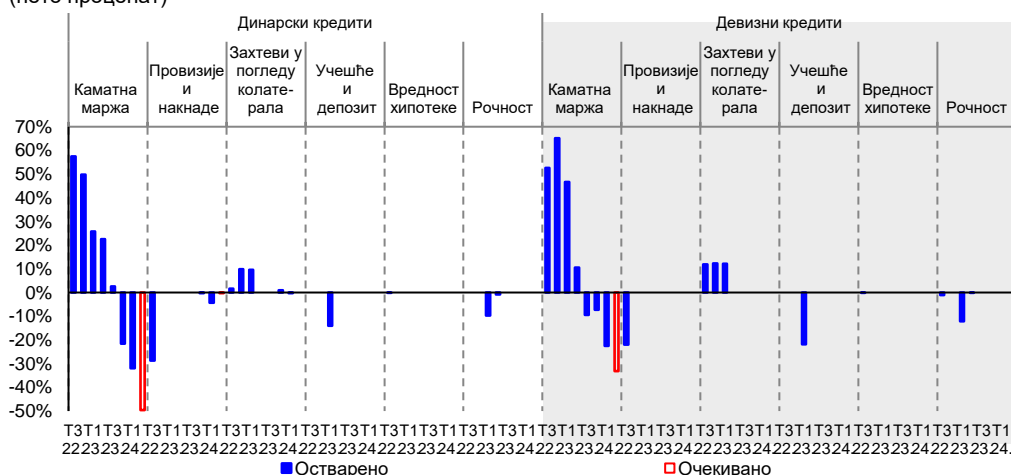
* Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео поштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда.

** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

2.2. Услови одобравања кредита становништву

Ценовни услови по којима су одобрени кредити становништву у Т1 ублажени су у односу на претходно тромесечје. Смањене су каматне марже и код динарских и код девизно индексираних кредита, што се у случају девизно индексираних кредита може довести у везу и са одлуком Народне банке Србије о привременом ограничавању каматних стопа на стамбене кредите, а у случају динарских кредита – са стабилизацијом каматних стопа на међубанкарском тржишту новца.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

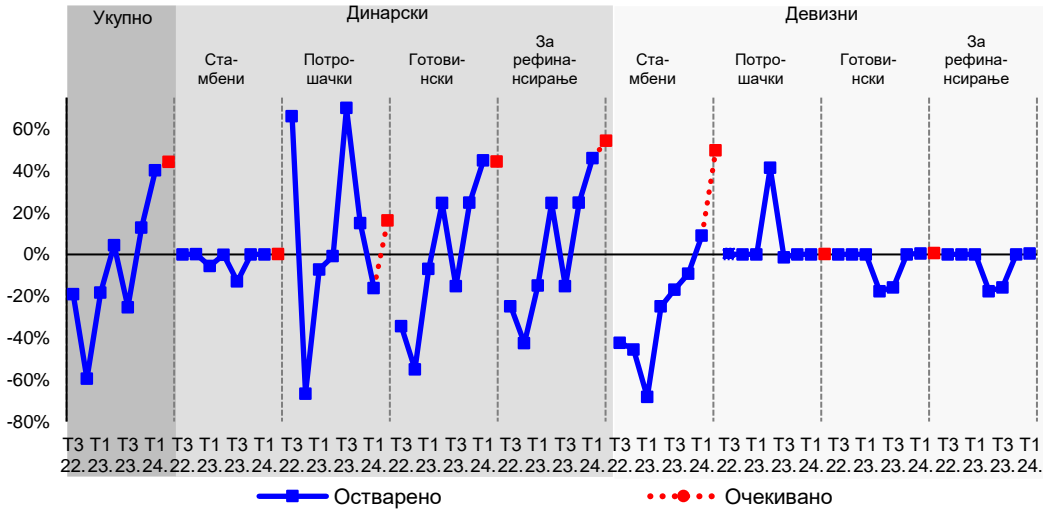
* Нето проценат за одговоре на питања о условима кредита дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати услов кредита поштрен и учешћа банака које су одговориле да ублажен.

** Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују

Према оцени банака, становништво је повећало тражњу за кредитима током Т1, што је у складу са очекивањима из претходне анкете. Расту тражње у највећој мери доприноси тражња за динарским кредитима, која је вођена потребама за рефинансирањем и набавком трајних потрошачких добара. Први пут у последње две године повећана је тражња за стамбеним кредитима, што се може довести у везу са одлуком Народне банке Србије о привременом ограничавању каматних стопа на стамбене кредите, растом зарада, као и очекивањима да би Европска централна банка ускоро могла започети са ублажавањем монетарне политике. Наставак раста тражње банке очекују и за Т2, чему треба додатно да допринесу побољшани услови на тржишту непокретности.

Промена тражње становништва за кредитима (нето проценат)

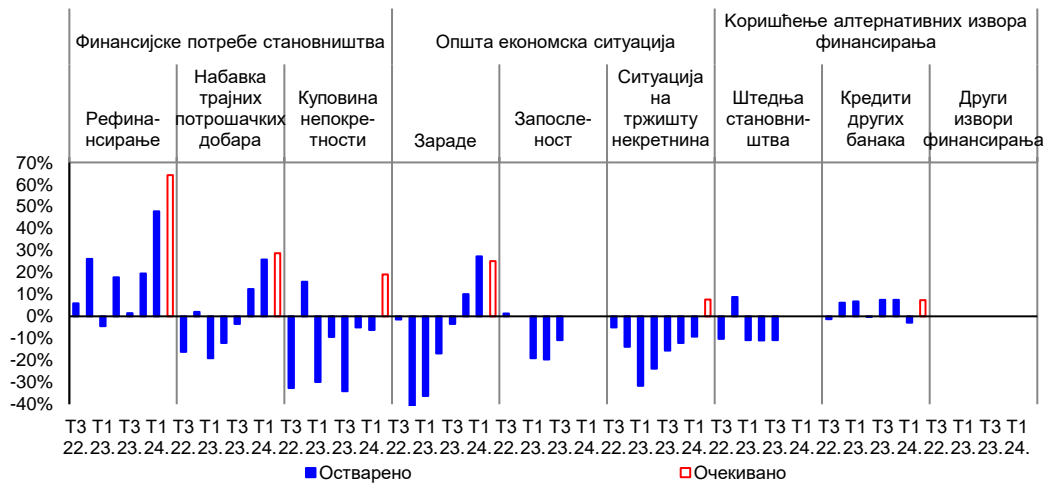

Извор: НБС.

* Нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је повећана и збира процената банака које су одговориле да је смањена.

** Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

Утицај фактора на промену тражње становништва за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о факторима тражње дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео расту тражње и учешћа банака које су одговориле да је допринео смањењу тражње.

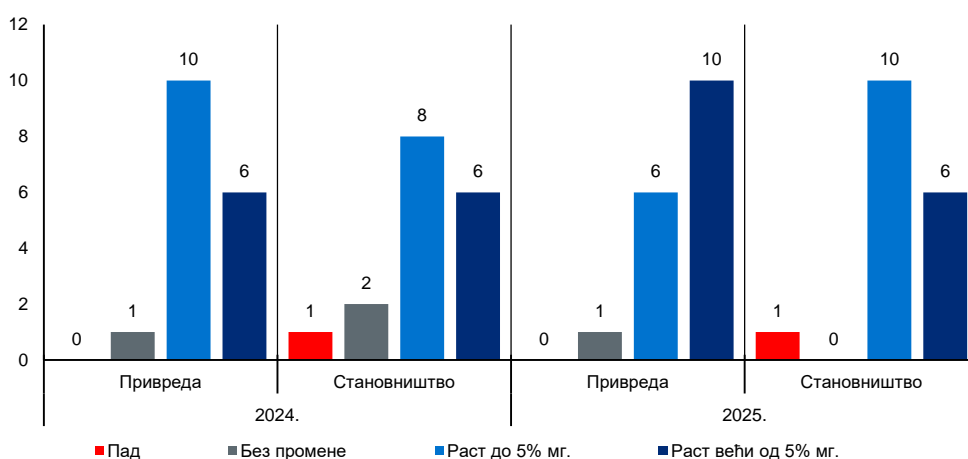
** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

3. Додатна питања у анкети

3.1. Очекивања у погледу кретања кредитне активности у текућој и наредној години

Готово све анкетиране банке одговориле су да **очекују раст кредита привреди и становништву и у овој и у наредној години**, при чему би раст требало додатно да буде убрзан наредне године. Значајан број банака процењује да ће и у 2024. и 2025. раст кредита и у случају привреде и становништва бити преко 5%.

Очекивано кретање кредитне активности у 2024. и 2025.
(број банака)

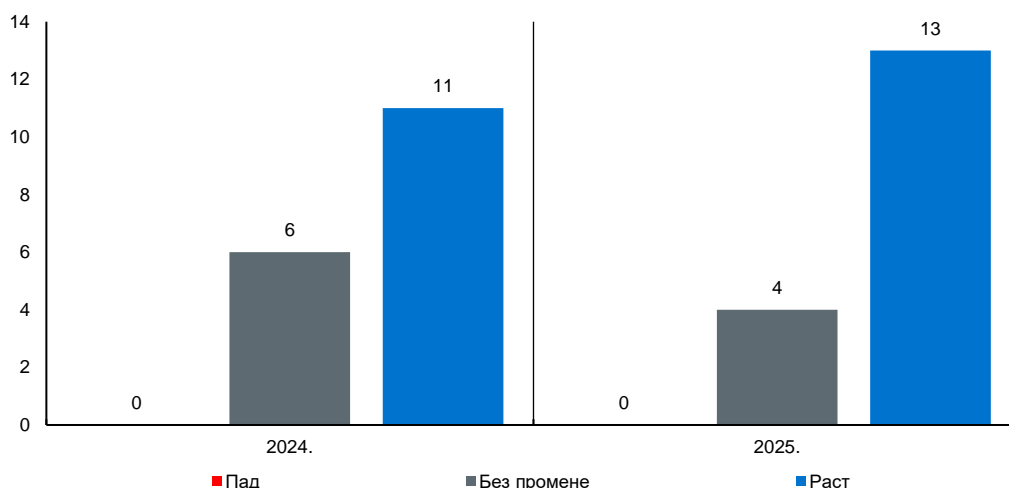

Извор: НБС.

3.2. Утицај програма „Скок у будућност – Србија Експо 2027” на тражњу привреде за кредитима у текућој и наредној години

Банке су оцениле да ће реализација програма „Скок у будућност – Србија Експо 2027” допринети расту тражње привреде за кредитима, при чему раст у 2024. очекује 11 од 17 анкетираних банака (чије збирно учешће на тржишту кредита привреди износи 82%). Када је реч о 2025. години, још већи број банака очекује позитиван утицај Експа 2027 на тражњу за кредитима – 13 од 17 анкетираних банака (чије је учешће на тржишту кредита привреди 90%).

Утицај Екса 2027 на тражњу привреде за кредитима у 2024. и 2025.
(број банака)

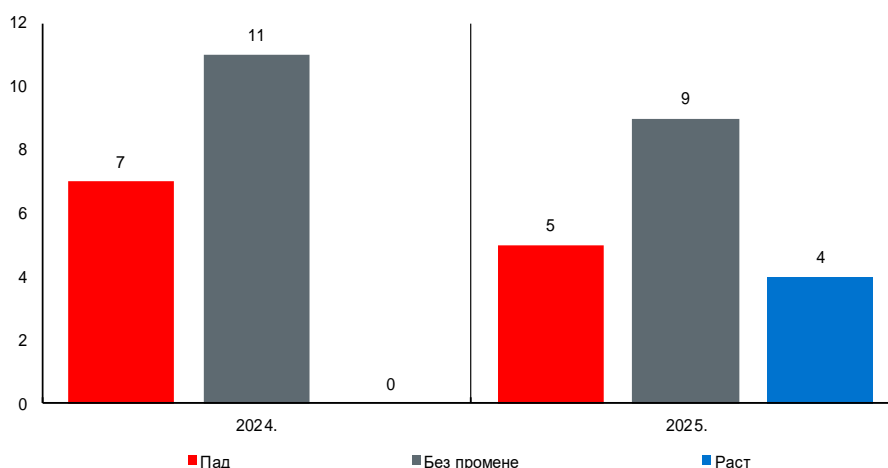

Извор: НБС.

3.3. Очекивања у погледу промене цене станова у текућој и наредној години

Већина банака, 11 од 18, не очекује промене цена станова у текућој години, док умерени пад цена станова у текућој години очекује седам банака, чије збирно учешће на тржишту стамбених кредита износи 44%. За наредну годину девет банака не очекује промену цена станова, пет очекује даљи пад, док четири банке сматрају да ће цене порасти.

Очекивања у погледу промене цене станова у 2024. и 2025.
(број банака)

Извор: НБС.

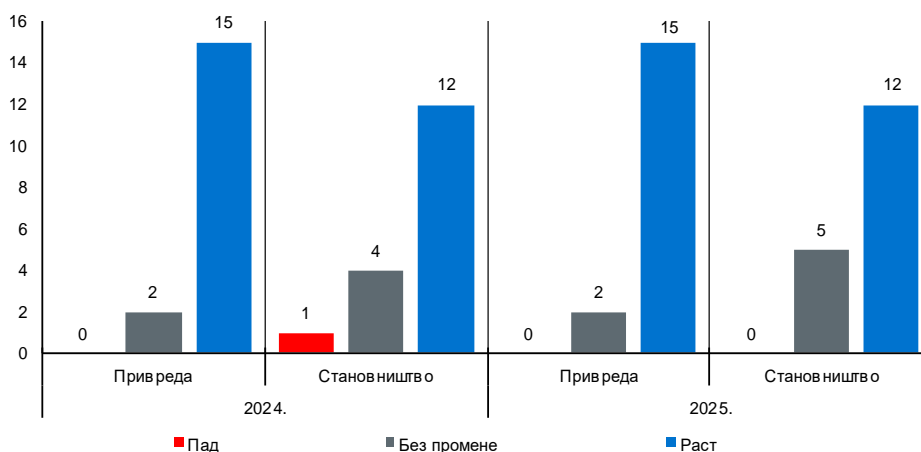
3.4. Очекивања у погледу показатеља динаризације у текућој и наредној години

Резултати анкете су показали да **већина банака очекује да се у 2024. и 2025. години повећа учешће динарских кредита у укупним кредитима**, при чему је очекивано повећање израженије код сектора привреде, што се

може довести у везу са одлуком Народне банке Србије која се односи на потребу за већим капиталним захтевима уколико износ новоодобрених неинвестиционих евриндексираних кредита привреди пређе прописани лимит.

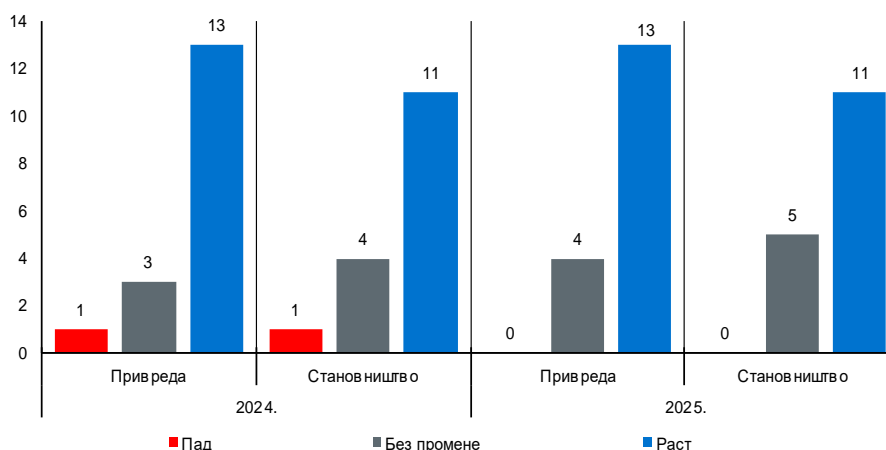
Истовремено, **очекивано је и повећање динаризиције депозита** и код привреде и код становништва. То треба да допринесе додатном повећању ефикасности трансмисионог механизма Народне банке Србије путем канала каматне стопе.

Очекивања у погледу кретања динаризиције кредита у 2024. и 2025.
(број банака)

Извор: НБС.

Очекивања у погледу кретања динаризиције депозита у 2024. и 2025.
(број банака)

Извор: НБС.